

Konkurskrav trekkes tilbake S. 15

WVG

Torsdag
28. september 1972
Nr. 225
Kr. 1,25

*Hvis frihandelsavtalen
blir helt uakseptabel:*

NYTT EF-VALG I 1973

Allerede om ett år — ved stortingsvalget — kan det norske folk igjen få spørsmålet: JA eller NEI til fullt EF-medlemskap.

Hvis forhandlingene om en frihandelsavtale med EF skulle mislykkes ved et helt uakseptabelt resultat for Norge, vil trolig dette skje:

Arbeiderpartiet og Høyre går til valg på nytt Storting med å programfeste fullt medlemskap i EF. Stortingsvalget blir da en ren folkeavstemning om EF.

Nei til trusel i møllpose

Det har gått som en kunne vente. Ikke før er folkeavstemningen over og Norges vei inn i Fellesskapet stengt, så er Folkebevegelsen kommet på andre tanker om seg selv.

Så lenge oppgjøret om norsk EF-medlemskap gikk sin gang, var lederne i Folkebevegelsen svært ivrige etter å forsikre at i og med avstemningen ville deres kamp-organisasjon ha fullført sin oppgave og forsvinne igjen stille og rolig. Men alt samme dag som resultatet av folkeavstemningen foreligger, har pipa fått en annen lyd.

Nå forteller formannen, bonde Hans Borgen, at Folkebevegelsen ikke vil bli oppløst. Den skal nok «gå i dvale», men noen vinterdvale er det så visst ikke tale om. Folkebevegelsen skal tvert imot være klar til å ta fatt igjen på korteste varsel!

*

Den forklaring som blir gitt på denne nye holdning fra ledelsens side, er det ikke mulig å ta alvorlig.

En later som om noen skulle være ute etter å finne en annen vei inn i Fellesskapet enn den gjennom norsk medlemskap på grunnlag av forhandlingsresultatet fra Brussel. Eller at det kan komme framlegg om en grunnlovsendring som ville gjøre det mulig å vedta medlemskap med vanlig grunnlovsflertall på tre tredjedeler istedenfor de tre fjerdedeler som Stortinget selv har bundet seg til i denne spesielle saken.

Ingen av disse spekulasjonene hører hjemme i virkelighetens verden. Fra første stund

har EF-tilhengerne i Storting og Regjering gjort det klart at de lojalt ville bøye seg for et nei-flertall i folkeavstemningen, og dette står nå som før fast. Etter avstemningen er det bare én ting det er spørsmål om — hvordan Norge best skal kunne varetta sine interesser overfor Fellesskapet gjennom en handelsavtale.

*

Hva kan det så være som likevel har fått lederne i Fol-

28
sept.
1972

Folkebevegelsen må nå oppløses

kebevegelsen til fra den ene dagen til den neste å stå fram med et splittet nytt standpunkt?

En kunne vise til at det langt fra er noe nytt fenomen at den som har fått et maktmiddel mellom hendene — og det er Folkebevegelsen i høy grad blitt i EF-striden — sjelden legger for dagen noen sterk trang til frivillig å gi slipp på det igjen.

Ellers er det klart at Senterpartiet har tatt mål av seg til nå etter folkeavstemningen å stå fram som leder av nei-politikken. Men den måten Hans Borgen i sin tid ble satt utenfor Senterpartiets stortingsgruppe på, kan knapt ha gjort ham særlig ivrig etter å overlate resultatene av Folkebevegelsens innsats til partiet.

*

Med motivene får det være

som det vil. Det avgjørende er at Folkebevegelsen skal beholde som politisk instrument og når som helst kunne tas ut av møllposen igjen, om ledelsen finner grunn til det.

Det vil si at det er meningen å beholde et utenomparlamentarisk maktmiddel som er ris bak speilet overfor landets politiske ledelse. Skjer det, kan det få alvorligere følger enn ledelsen i Folkebevegelsen kanskje selv er klar over.

*

For det første er det klart at skal ikke Folkebevegelsen gå i oppløsning, slik meningen var, nå når målet er nådd,

nytter det ikke å legge den i «dvale». Noen mellomtilstand mellom liv og død fins ikke for en organisasjon, og slett ikke for et korttidsfenomen som Folkebevegelsen.

Det en kan gjøre, er å redusere aktiviteten til det minst mulige. Men det betyr igjen at Folkebevegelsen vil bli et rikt virkefelt for de kretser som lenge har vært sterkt opptatt av hvordan de skal kunne utnytte den til sine særlige politiske formål. Når lederne i Folkebevegelsen tidligere så ivrig forkynte at den skulle oppløses straks folkeavstemningen var over, var

det nettopp for å berolige dem som var redd disse planene.

*

I tiden framover vil det sikkert ikke være vanskelig for folk med politiske ambisjoner å hevde at et eller annet som skjer i norsk politikk, kan føre oss i fanget på Fellesskapet. På det grunnlaget kan de så kalle Folkebevegelsen til innsats igjen.

Oppløser en ikke nå kamporganisasjonen, vil den kort sagt bli en varig trusel om inngrep i vår demokratiske styreform. Det er det nødvendige å sette en effektiv stopper for. Og det må skje nå.

Farlig bivirkning

En ting er i hvert fall alle nordmenn enige om: aldri mer en folkeavstemning! skrev Politikens medarbeider i sin rapport hjem til Danmark.

Og kanskje kan vi i disse dager i hvert fall enes om det. De aller færreste av oss har vel trang til å oppleve et slikt sirkus en gang til. Ganske særlig fordi vi jo nå vet at resultatet ville blitt det samme, om vi hadde latt Stortinget ta hånd om saken. Det ville gitt 40 stemmer mot, og altså et nei til norsk medlemskap.

Men det ville spart oss for nokså mye. I penger dreier det seg om millioner — og det er likevel bare bagateller mot alt annet denne folkeavstemningen førte med seg, av uhyggelige og splittende natur.

En skremmende opplevelse har det vært å se hvor lett det er å vri et riktignok noe uvant, men ellers helt kurant demokratisk virkemiddel, over på farseplanet, der alle demokratiets spilleregler overtres i demokratiets navn, og det bare gjelder å finne det mest virkningsfulle slagord for å bli hørt og trodd.

Den mistillit til de folkevalgte organer og deres talsmenn som er sådd i denne tiden, skal det bli meget vanskelig å få utryddet igjen. Den kleber videre, ikke ved personene, men ved institusjonene.

Man kan ikke den ene dagen stå fram og beskyldte regjeringen for å føre det norske folk bak lyset, og den neste dagen vente at det samme

folk skal se med tillit på sin regjering.

Man kan ikke i det ene øyeblikk beskyldte våre stortingsfolk for å selge sitt land, for i neste øyeblikk å vente at folket skal ha full tillit til Stortingets avgjørelser.

Mye av det som i denne kampens hete har vært servert på fat, vil i lange tider framover ha klare virkninger på forholdet mellom folket og de som styrer — samme hvem det blir.

For noen ganske få vil kanskje dette være en gledelig utvikling. Det store flertallet av nordmenn vil foretrekke å gi avkall på et demokratisk virkemiddel som viser seg å ha så katastrofale bivirkninger.

NYTT EF-VALG

Om ett år

Øystein Røiseland

KOMMENTERER

EF-striden er ikke slutt. Allerede om et år kan vi på ny måtte stemme ja eller nei. Alle ansvarlige politikere går nå inn for at Norge skal få en best

Stortingets restaurant hadde en livlig dag i går, politikere og pressefolk bade fra inn- og utland vrimlet rundt kaffebordene. Med front mot fotografen ser man to av Venstres tingmenn, EF-motstanderen Johan Kleppe (med pipe) og EF-tilhengeren Ola Kveli. (VG-foto: Bjørn Aslaksen)

mulig frihandelsavtale, men skulle forhandlingene mislykkes og opi-

nionen snu, er det mye som taler for at stortingsvalget i 1973 blir et nytt EF-valg.

I politiske kretser er det en utbredt oppfatning at både Arbeiderpartiet og Høyre i en slik situasjon kan komme til å sette nye forhandlinger om EF-medlemskap opp som eget punkt i valgprogrammet.

Det er også sannsynlig at en på disse partienes landsmøter vil vedta prinsipplæringer om synet på Norges plass i det vest-europeiske samarbeid, som vil gjøre det mulig på lengre sikt å fortsette arbeidet for norsk medlemskap.

Alle er uten videre enig om at en i den nåværende situasjon er forpliktet av nei-resultatet ved folkeavstemningen til å arbeide for en handelsavtale. Men det blir overfor VG pekt på at det vil foreligge en helt ny situasjon dersom handelsavtalen som den nye regjeringen kommer hjem med er ubrukelig.

Striden vil fortsette

Det er også klart at forholdet til EF fortsetter å være et vanlig politisk spørsmål, selv om en nå fikk et nei ved folkeavstemningen. Akkurat som partiene fortsetter å arbeide for sine programposter, selv om de skulle komme dårlig fra et stortingsvalg, så må en vente at det fortsatt vil bli arbeidet politisk for et norsk EF-medlemskap.

Noen ny spesiell folkeavstemning om dette spørsmålet kan derimot vanskelig tenkes. Dertil er en i politiske kretser i dag altfor betenkt over den form for valgkamp som vi nettopp har

gjennomgått. Neste gang EF-spørsmålet blir tatt opp til avstemning, vil etter alle solemerker bli i sammenheng med et stortingsvalg, som jo er Norges normale form for folkerøsting.

Tvilen på om det vil lykkes å få til en tilfredsstillende handelsavtale med EF, er økt etter at EF-kommisjonens formann Sicco Mansholt har uttalt at Norge må vente seg meget lange og vanskelige forhandlinger, som i hvert fall ikke vil kunne starte før etter nyttår.

Mange problemer

Dette vil kunne få følger ikke minst for våre særlig utsatte næringer ferrolegering, aluminium, treforedling og fiskerier, som kan virke inn på folkemeningen, samtidig som det må ventes reaksjoner dersom de som i EF-debatten har lovet en utmerket handelsavtale, får problemer med å innfri sine løfter.

Den nye regjeringen vil også få nok av innenlandske problemer å hankses med, som starter allerede med sykepleierstreik og statsbudsjett. Det er heller ikke å vente at stortingsflertallet så lett vil la den slippe fra taburettene og ansvaret dersom regjeringen i forbindelse med problemer i Brussel-forhandlingene skulle ønske å finne en eller annen innenriks sak å gå av på.

Det er ikke utenkelig at den nye motstander-regjeringen som ventelig vil se dagens lys om noen dager, kan komme til å få mer arbeidsro enn den selv ønsker.

Hvis Borten skuffer

Og skulle resultatet bli at en foran stortingsvalget neste høst sitter med en upopulær regjering

og en tilsvarende forandring i folkeopinionen i retning av EF-medlemskap, er det meget vel mulig at en får EF-saken tilbake som hovedpunkt i valgkampen.

Dette så mye mer som Sicco Mansholt nå også har uttalt at tilbudet til Norge om å søke medlemskap fortsatt vil stå åpent.

KVARTALS-SKIFTE

Forny abonnementet!
mens De husker det!
Kr. 84.— pr. kvartal
Kr. 325.— pr. år

VG

RICARD

den ekte franske apéritif

For Dem betyr kanskje RICARD noe helt nytt. Men i millioner av franske hjem er den en kjær, daglig gjest. Den har særpreg. En smak av anis som først kommer til sin fulle rett når én del RICARD blandes med fem deler klart, friskt vann. Smak den selv. Frankrikes mest populære apéritif.

Pris pr. flaske (1/1 liter): kr. 74,—
— (1/2 "): " 38,50

Hvorfor gikk det GALT?

— Av BJØRN TALÉN —

Innen tilhengerpartiene og Ja til EF-aksjonen må nå spørsmålet melde seg: Hva gjorde vi galt, hvorfor tapte vi kampen om folkets gunst? Tre hovedgrunner synes å peke seg ut nå i etterpåklokskapens tid:

For det første fikk motstanderne råde grunnen altfor lenge. De partiene som ønsket medlemskap, valgte å vente til forhandlingsresultatet var kjent med å begynne kampanjen. Ja til EF-aksjonen kom heller ikke igang før utpå vårparten i år. Da hadde Folkebevegelsen for lengst bygd opp sitt grasrotapparat og spredd sin propaganda over hele landet. Ja-sidens organisasjonsapparat var knapt ferdig utbygd da valgkampen gikk inn i sin siste fase. Dette synspunktet ble f.eks. hevdet av LO-formannen Tor Aspengren nylig. Hvis det kunne gjøres om igjen, ville han

valgt å starte kampen meget tidligere.

Nådde ikke folk

Derneet er det meget som tyder på at Regjeringen og tilhengerne argumentasjon fikk en slik form at den ble for abstrakt og dermed ikke nådde folk. Mens motstanderne kjørte på en håndfast linje om økte matvarepriser, økte husleier og reduksjon av pensjoner og subsidier, ble ja-sidens argumenter hengende noe i luften.

Motstandernes bombastiske påstander om to hundre kroners økning i husleie virket tydeligvis mer effektivt enn utsagn som at «EF-medlemskap gir oss økte muligheter for bedre styring i samfunnsutviklingen» og liknende.

Logisk glipp

For det tredje var argumentasjonen for defensivt lagt opp. Man ble på et tidlig tidspunkt trent opp i et hjørne.

Fra ledende motstanderhold er det gitt uttrykk for at tilhengerne tapte fordi de ikke turde satse fullt og helt. I stedet for å kjøre på overnasjonalitetens fordeler fremfor nasjonalstatens ubehjelpelighet gikk hovedparten av ja-sidens tid

med til å forklare at EF ikke ville gå så langt som motstanderne hevdet. Man kunne ha fremhevet alle fordelene med en økonomisk og monetær union, i stedet argumenterte man på defensiven med at en slik «union» ikke var realistisk og at man egentlig slett ikke var for noe slikt.

Dermed ble det en logisk glipp, og motstanderne kunne score billige poeng. Hvis nesten alt ble ved det samme dersom vi kom med i EF, hvorfor da egentlig ta bryet?

Trumfene ubrukt

En konsekvent fremheving av et lite lands fordeler i et overnasjonalt samarbeid ville etter mange tilhengere og også motstanderes mening ha «solgt» meget bedre. Sammenlignet med frihandelens jungel- og kreftenes frie spill ville en økonomisk og politisk union stått fram som noe positivt i stedet for et spøkelse.

Redselen for at den politiske idé bak Europa-tanken ville virke fremmed på mange fikk ja-politikere fra å bruke de trumfene som var i kortene. Derfor ble debatten svært ofte perspektivløs og dominert av krangel om detaljer som velgerne til slutt også gikk trett av.

Duell jordbruk/fiske ved frihandel: Oljen ikke norsk trumfkort mot EF

— Oljen vil sikre oss en gunstig handelsavtale, hevder optimistene etter Nei-flertallet. Men det er dessverre like lite sannhet i dette som i skremslene om at norsk petroleum ville bli «felleseie i EF» ved norsk medlemskap. Enten Norge er medlem eller ikke, skal både olje og gass selges på et åpent verdensmarked der det vrirler av tilbud.

Det eneste man kan si er at Norge aldri vil få noe problem med å bli kvitt råolje fordi vi har så kort vei til Vest-Europa, med verdens største energi-import. Men skal det virkelig bli arbeidsplasser og fortjeneste på oljen, bør iallfall noe av

hensyn, kan Norge risikere å bli offer for russisk gass-dumping.

Atom-gjennombrudd

Når det gjelder gass er det heller ikke utenkelig at både Storbritannia, Frankrike og Italia etter hvert gjør så store gassfunn at de får et visst overskudd i den hjemlige produksjon. Nederland er allerede trygget gass-eksport av enorme dimensjoner i minst 30 år fremover.

Samtidig kan det komme et gjennombrudd for atomkraft, som gjør naturgassen mindre interessant som energi-kilde. Gassen er heldigvis også høyst interessant som petrokjemisk råstoff, men dog med visse begrensninger. Og innen petrokjemien er lønnsomheten for lengst presset ned til et minimum.

Vi får naturligvis håpe det beste for handelsavtalen. Men det vil gå både vinter og vår, kanskje flere ganger, før en avtale er i havn. Og ingen vet sikkert hva den vil inneholde.

Duell jordbruk—fiske

Jordbruk og fiske kommer trolig til å få noen drabelige skuffelser, når EF etter all sannsynlighet legger opp etter mønsteret for den svenske handelsavtale.

De norske fiskerier har gått glipp av sin store sjanse til å trygge tollfrie markeder. Hvis fisken skal tas med i frihandelen, vil norsk jordbruk trolig måtte gi store innrømmelser for EF-eksport. Island satset på fisk, fordi de ikke har særlig jordbruk å ta vare på. Hva sier de norske bønder til et islandsk opplegg?

Bøndene vil antagelig svare at fiskerne får greie seg med en utvidelse av fiskerigrensen fra 12 til 50 mil. Men det løser ikke avsetningsproblemene. Tvert imot vil vi da kunne risikere å drukne i egen fisk.

Glade husmødre

Husmødrene vil kanskje hilse med glede visse EF-tilbakeslag både for fiskere og bønder. Dermed ville både fisk, frukt og grønnsaker kunne bli markert billigere.

Men for samfunnsutviklingen som helhet ville det være et tilbakeskritt, særlig fordi den industri og skipsfart som er grunnlaget for vår høye levestandard nå får økende problemer å stri med.

Jan Christensen

KOMMENTERER

den foredles i Norge. Og så lenge vi ikke er medlem av EF, vil petrokjemisk industri av betydning være umulig for Norge.

Gass-dumping

Når det gjelder gassen, kan dessuten råvare-prisen bli lavere for leveranser fra Norge, så lenge vi bare har løsere tilknytning til EF. Det er jo for lengst funnet mange ganger mer gass enn vi kan bruke selv. Som EF-medlem ville vi hatt en viss fortrinnsrett som leverandør via gassledninger til EF-land.

Men nå må vi bl.a. konkurrere på like fot med enorme tilførsler fra Sovjet-Samveldet, som snart har et enormt leveringsapparat klart, med ledninger innover i Sibir. Siden russerne har enormt behov for vestlig valuta til import av teknologi, samtidig som de ikke behøver å ta vanlige forretningsmessige

Slutt-tall fra avstemningen

NTB's endelige landsoversikt for folkeavstemningen viser at det ble avgitt 956 043 ja-stemmer (46,51 prosent) og 1 099 398 nei-stemmer (53,49 prosent). Valgdeltakelsen kom opp i 77,68 prosent.

Oversikten omfatter også forhåndsstemmer og fremmede stemmer i Bergen, der opptellingen ble avsluttet onsdag ettermiddag.

KØ I REGJERINGSKVARTALET REISEBYRÅ:

Allerede tirsdag fikk folkene bak skranken i reisebyrået i Regjeringskvartalet det travelt med å avbestille Brussel-turer...

Brussel-reiser avbestilles

— Av —
TORE ANDRESEN
og ODD GEIR ANTONSEN (foto)

Ett av utslagene av det norske folks nei til EF-medlemskap: Allerede tirsdag morgen — dagen etter opptellingsnatten — var det lang kø i NSB's Reisebyrå i Regjeringskvartalet. Ikke av folk som ville emigrere til et av EF-landene, men av

folk som skulle avbestille planlagte reiser til Brussel.

— Det stemmer, bekrefter avdelingssjef Per Overland ved NSB-reisebyråets kontor i Y-blokken. — Allerede tirsdag hadde vi 15—20 avbestillinger fra tjenestemenn og embetsmenn som hadde planlagt og bestilt tjenestereiser til EF-hovedkvarteret.

Avbestillinger

— Noen skulle ha reist allerede i går. Andre senere i denne uken.

Store deler av reisevirksomheten fra Regjeringskvartalet går gjennom oss. Vi har til stadighet liggende bestillinger for en tid fremover. Derfor må vi vel etter det som nå har skjedd regne med flere avbestillinger i tiden som kommer, sier avdelingssjef Overland.

De tjeneste- og embetsmenn som i denne uken skulle ha tatt turen, dersom avstemningsresultatet hadde blitt et annet, skulle ha beredt den siste del av veien for oss inn i fellesskapet.

Meningsmålingenes politiske virkning må vurderes: Fare for misbruk og mistolkninger

— Av PER-ASLAK ERTRESVÅG og BJØRN ASLAKSEN (foto) —

Helge Seip: muligheter også for feilkilder.

Thorbjørn Berntsen: vi må bevare sunnheten i vårt demokrati.

— Selv om norske meningsmålingsinstitutter kvalitativt og etisk ligger på et høyt nivå, er det ganske klart at bruken av disse instituttene materiale kan innebære betenkelige sider. I alle slike systemer ligger der innebygd muligheter for feilkilder. Sett på en slik bakgrunn kan det være lite ønskelig å bruke dette materialet som ledd i en valgkamp, av partier eller grupper.

Det er stortingsmann Helge Seip (V) som har denne kommentaren til vår artikkel i går. Direktør Jørgen H. Grønneberg i Scan-Fact reiste der i et intervju sterke innvendinger mot at politiske meningsmålinger overhodet ble brukt fordi denne offentliggjørelsen i seg selv har en direkte målbar effekt på opinionen.

Spekulasjon

Seip fortsetter: Rent umiddelbart ligger der ved bruken av offentlige meningsmålinger en invitasjon til å spekulere i at folk skal følge flertallet eller de som i øyeblikket synes å ha framgang — mens det som burde være riktig var at folk tok stilling til de politiske spørsmål som striden står om.

Uten tvil foreligger her både muligheter for feilkilder og for påvirkning av opinionen. Derfor reagerer jeg mot bruken av den slags undersøkelser som vi har hatt, for eksempel foran EF-avstemningen. Der som man får enda flere byråer som

skal delta, oppstår ytterligere fare for misbruk og mistolkninger.

For internt bruk

Så vidt jeg husker var det Reidar Larsen som i sin tid tok opp tanken om å stoppe Gallups politiske barometer. Kunne man oppnå enighet om ikke å bruke disse opplysningene til annet enn internt bruk, ville jeg se på det som en vinning.

VG har også forelagt artikkelen for Thorbjørn Berntsen (A) som erklærer seg enig med Seip i at det ikke minst i dag er full grunn til å vurdere de synspunkter direktør Grønneberg reiser.

„Jeg brukte målingene“

— Jeg trenger ikke gå lenger enn til meg selv, sier Berntsen. Jeg brukte meningsmålingsinstituttene tall i full erkjennelse av at dette var et påvirkningsmiddel. Jeg har deltatt i hundrevis av møter. Jeg opplevde at mine motstandere på sin måte brukte de samme midler. Så her er alle parter i samme båt.

Jeg er av den oppfatning at dette spørsmål trenger å bli alvorlig vurdert fordi dersom man ikke gjør det, kan meningsmålingsresultatene i seg selv bli avgjørende for formingen av synspunkter hos enkelte. Og hvis argumentene forsvinner og meningsmålingsinstituttene resultater skal overta — da er vi på gal vei.

Alvorlig spørsmål

Det vil være en latent fristelse for politikere til å bruke politiske barometre for å avlese virkningene av sin strategi — og deretter tilpasse settet av virkemidler etter utslagene av ulike argument-typer. Her reiser det seg i sannhet en lang rekke alvorlige spørsmål.

Det er avgjørende ting som har skjedd i norsk politikk i disse dagene. Ting som utvilsomt vil få langtrekkende virkninger. Utvilsomt er det mange som må revurdere sine synspunkter og oppfatninger på mange måter. Tiden skulle være inne også til å ta en grundig gjennomdrøfting og gjenomtenkning av dette spesielle problem på åpent og redelig grunnlag. Vi må for all del bevare sunnheten i vårt demokrati, sier Berntsen.

JOHN LYG PÅ BOKMARKEDET: Memoarer fra 1932 til 1953

Den politiske memoarlitteratur i Norge har fått et nytt — og sikkert verdifullt — tilskudd. Politikeren, tidligere stats- og utenriksminister John Lyng rykker i dag inn i bokhandlervinduene og sikkert også inn i mange bokreoler i hjemmene med sitt første memoar-arbeid «Brytningsår».

«Brytningsår» har John Lyng kalt det første bindet av sitt memoarverk. Der går han inn på den perioden i sitt politiske liv som begynte med studentårene i Mot Dag. Han tar oss med gjennom de smertefulle opplevelse da han på nært hold så det tyske demokratiet bryte sammen og han fører oss gjennom mange og dramatiske omskiftelser fram til dannelsen av Nordisk Råd og den politiske hverdag i Stortinget fram til 1953.

Da boken i går ble presentert

for pressen gav John Lyng uttrykk for visse refleksjoner han har gjort seg om den politiske debatt vi nettopp har vært gjennom. Han pekte på at de siste måneders brytninger har sammenheng med tidligere forsøk på å finne en syntese av Norges tilhørighet til Norden og behov for en europeisk tilknytning. Den samme brytning hadde vi omkring Norges tilslutning til NATO og da Norge deltok i opprettelsen av Nordisk Råd.

Dagens aktuelle politiske spørsmål ønsket han ikke å

komme inn på, men han mente det var vanskelig å tro at der skulle foreligge forutsetninger for en regjering av de fire borgerlige partiene.

John Lyng sa videre at han fremdeles mente han gjorde rett da han i 1950-årene var imot en nordisk tollunion. Vi var den gang ikke modne for et samarbeid på det plan, først etter den utvikling EFTA medførte har situasjonen forandret seg. Lyng kunne ikke trekke den konklusjon at et nei til EF var en utenrikspolitisk kursendring. Ivan.

ALDRI MER folkeavstemning?

— Av BJØRN TALÉN —

«Aldri mer folkeavstemning!» — Mange, både i politiske kretser og blant de alminnelige velgere, trakk den konklusjonen etter at avstemningen var over.

Det har jo også tidligere vært mange som har ment at de folkevalgte selv burde ha tatt ansvaret. Saken er selvfølgelig den at avgjørelsen jo ville blitt den samme også uten folkeavstemning. Det har lenge vært så mange motstandere på Stortinget at EF-medlemskap ville blitt blokkert der. Bare et ja-flertall i folket ville ha fått disse stortingsmennene til å bøye seg.

Men var det riktig å gå til folkeavstemning på denne saken? Har ikke det bidratt til å skape unødige splittelse i folket som det kan ta lang tid å lege igjen? Burde det ikke vært de folkevalgte ansvar og oppgave?

Stortingets oppgave

VG har spurt Jens A. Christophersen, universitetslektor i statsvitenskap og nei-mann:

— Dette gir ikke mersmak. Jeg har sagt det tidligere i VG og gjentar det gjerne at saken burde vært avgjort av Stortinget. Debatten var ille etter min mening. Som en kuriositet kan jeg nevne at jeg fikk samme manuskript returnert både fra Aftenposten og Folkebevegelsen! Det burde fortelle noe om hvor lite begge parter var interessert i å slippe til meninger som gikk litt på tvers av de oppleste og vedtatte.

— Ellers vil jeg prinsipielt hevde at parlamentarisme og folkeavstemning ikke går sammen. Se på Folkebevegelsen — i går var de seierherre, i dag er de borte! Slikt svekker tilliten til parlamentarismen. En anti-parlamentarisk bevegelse slik som det fantes i mellomkrigstiden, ville nok fått vind i seilene i dag.

— Hvordan ser De på forholdet mellom folkeavstemning og kabinettsspørsmål?

— For det første må det her skilles mellom referendum som er det prinsippet som brukes i Sveits, og plebisitt, som blant annet ble benyttet av de Gaulle. I det første tilfelle skal folket først uttale seg om en sak, dernest blir det tatt til følge av regjeringen. I vårt tilfelle derimot var det snakk om plebisitt. Folket skulle ta stilling til en sak som Regjeringen allerede hadde utarbeidet og gått inn for.

— En regjering har rett til når som helst å stille kabinettsspørsmål, og selv om de fleste andre motstandere vil være uenig med meg, var det i en slik situasjon helt legitimt at Bratteli stilte kabinettsspørsmål. En annen sak er at det burde vært gjort meget kraftigere og tydeligere.

Spittelsen fort glemt

— Ingen lykkelig løsning å gå inn i EF mot et flertall i folket, sier tidligere statsminister John Lyng som var en av dem som gikk inn for folkeavstemning fra starten av.

— Jeg angret derfor ikke på den beslutningen, sier Lyng videre. Vi må jo også se på hva som ville ha skjedd dersom vi ikke hadde hatt folkeavstemning. Motstanderne på Stortinget var mange nok til å hindre et medlemskap.

— Tror De det vil ta lang tid før splittelsen og skjellsordene blir glemt?

— Nei, jeg tror ikke det. Debatten var jo meget tilspisset da spørsmålet kom opp for første gang i 1961—62. Truselbrevne og ukvemsordene eksisterte da også, men det ble fort glemt.

ALBERT HENRIK MOHN

FREDS FESTIVALEN

kanskje høstens sterkeste, mest omtalte bok

Boken beskriver hvordan freds-saken utnyttet kynisk for politisk omveltning i dagens Norge. Den bygger på aktuelle begivenheter, sett og beskrevet av en sterkt engasjert forfatter, Albert Henrik Mohn.

GRIEG

Denne boken avslører hvordan freds-saken ble utnyttet med sikte på politisk omveltning i dagens Norge. FRED FESTIVALEN er en roman av Albert Henrik Mohn.